

چه کسی جنگ جهانی اول را آغاز کرد؟

جنگ جهانی اول یک قرن پیش در یکی از خیابان‌های سارایوو آغاز شد، زمانی که فردی به نام گاوریلو پرینسیپ با شلیک گلوله به سوی آرشیدوک فرانتس فردیناند، از مقام‌های سلطنتی اتریش، وی را به قتل رساند و زمینه ساز مرگ میلیون‌ها انسان دیگر شد.

همشهری آنلاین: جنگ جهانی اول یک قرن پیش در یکی از خیابان‌های سارایوو آغاز شد، زمانی که فردی به نام گاوریلو پرینسیپ با شلیک گلوله به سوی آرشیدوک فرانتس فردیناند، از مقام‌های سلطنتی اتریش، وی را به قتل رساند و زمینه ساز مرگ میلیون‌ها انسان دیگر شد.

براساس گزارش CNN، ترور آرشیدوک فرانتس فردیناند در سال 1914 در سارایوو جرقه‌ای بود برای آغاز جنگ جهانی اول، جنگی که با اعلام جنگ اتریش علیه صربستان آغاز شد و گریبان دیگر کشورها را نیز گرفت. این جرقه توسط نوجوانی ایجاد شد که شاید چهره سیاسی برجسته‌ای نباشد، اما نامش به عنوان یکی از بزرگترین دردسرسازان تاریخ برای همیشه حک شده‌است.

گاوریلو یا گابریلو

این نوجوان، ماشه درگیری عظیمی را کشید که از گوشه‌وکنار خیابان‌های بالکان به بحرانی میان‌قاره‌ای تبدیل شد و میان قدرت‌های بزرگ اروپایی اختلاف ایجاد کرد، به این شکل امپراطوری مجارستان-اتریش و آلمان در یک سو و فرانسه، روسیه و بریتانیا در سویی دیگر قرار گرفتند.

اغتشاشگر 19 ساله

گابریل پرینسیپ زمانی شلیک آغاز جنگ جهانی اول را انجام داد که تنها 19 ساله بود و درحال سپری کردن سال آخر دبیرستان به‌سر می‌برد. سن او در زمان دادرسی قضایی جرم ترورش اهمیت زیادی یافت، زیرا بسیاری مجازات اعدام را مناسب جرم ترور یکی از مقامات امپراطوری می‌دانستند، اما قوانین کاملاً آشکار بودند: مجرم تنها زمانی محکوم به اعدام می‌شد که پس از 20 سالگی جرمی را مرتکب شده‌باشد.

تاریخ تولد پرینسیپ 13 جولای 1894 ثبت شده‌بود، یعنی در هنگام ارتکاب جرم، او 19 سال و 11 ماه و 15 روز سن داشت، به بیانی دیگر اگر این ترور تنها دو هفته پس از این تاریخ انجام می‌شد، پرینسیپ به دار آویخته می‌شد. در عوض وی به 20 سال حبس محکوم شد، اما پیش از آنکه تفنگ‌های جنگ جهانی اول خاموش شوند، در 28 آوریل 1918 در اثر ابتلا به بیماری سل در بیمارستان زندان جانش را از دست داد.

ملیتی مشابه هیتلر

100 سال پیش، در گرگ‌ومیش قلمرو امپراطوری عظیم، مفاهیمی مانند کشور و یا ملیت بخشی از آینده محسوب می‌شد. کشورهایی مانند مجارستان، جمهوری چک، اسلوواکی، لهستان و اتریش وجود نداشتند زیرا ترکیبی از آنها امپراطوری هابسبورگ یا امپراطوری مجارستان-اتریش را ایجاد کرده‌بود. این امپراطوری آشوب‌زده و متشنج شامل قومیت‌هایی بود که از تنوع زبانی بالایی برخوردار بودند.

پرینسیپ در منطقه‌ای از این امپراطوری متولد شد که اکنون با نام بوسنی و هرزگوین شناخته می‌شود. منطقه‌ای که برای چندین قرن تحت سلطه سلطنت عثمانی بود اما در سال 1878 به بخشی از امپراتوری هابسبورگ تبدیل شد. شهروندان این منطقه از امپراطوری گذرنامه نداشتند، اما از یک مجوز سفر برخوردار بودند و مجوز سفر پرینسیپ با مجوز سفری که آدولف هیتلر، آغازگر جنگ جهانی دوم که در بخش‌های شمالی همین امپراطوری متولد شد، برابری می‌کرد.

تروریست خوش‌شانس

در روز ترور، راننده آرشیدوک فرانتس فردیناند باید با سرعت از مقابل پرینسیپ عبور می‌کرد، اما به دلیل بروز یک اشتباه، وی خودرو را دقیقاً به همان گوشه‌ای هدایت کرد که پرینسیپ ایستاده‌بود. وی که هدفش را درست در مقابلش می‌دید، تنها یک گلوله را با پیستولی که در دست داشت، شلیک کرد که همان یک گلوله شاه‌رگ فردیناند را قطع کرده و وی پس از چند دقیقه جانش را از دست داد.

پرینسیپ یک ناسیونالیست صرب نبود

پرینسیپ جوان درحقیقت یک بوسنیایی صرب بود و از گروهی تندرو پشتیبانی می‌کرد که هدفشان اتحاد تمامی قوم اسلاو در بوسنی بود: مسلمانان، صرب‌ها و کرووات‌ها. رویای آنها بیرون‌راندن اشغالگران هابسبورگ بود از این رو شلیک به فردیناند نشانه‌ای تاثیرگذار برای خیزش دیگر گروه‌ها علیه نیروهای خارجی بود.

موفقیت عملیات به قیمت جان انسان‌ها

این ترور آغازگر جنگی شد که پرینسیپ هرگز تصورش را نیز نمی‌کرد. میلیون‌ها نفر در این جنگ کشته شدند و امپراطوری سرنگون شد و اعضای آن از بوسنی رانده شدند. در نتیجه اسلاوهای محلی توانستند در قالب یک کشور متحد شوند و یوگسلاوی را، به معنی کشور اسلاوهای جنوبی تشکیل دهند. از این رو برخی از ساکنان محلی در این منطقه پرینسیپ را رهایی‌بخش می‌نامیدند.

میراث مسموم

جنگي که در دهه 1990 بوسني را متلاشي کرد، به واسطه جدائي طلبي اقوام محلي اسلاو آغاز شد و به اين شکل روياي وحدت اسلاوها فروپاشيد. اگرچه پرينسيپ تفنگ خود را چندصد سال پيش از اين جنگ، با اميد آزادي قوم اسلاو آتش کرد، امروز به عنوان بوسنيائي که گروه هاي تندروي مسئل جنايات جنگي در نبردهاي بالکان او و افکارش را به خود مسموم کردند، نکوهش مي شود. از اين رو بزرگترين جوان ددرساز تاريخ جهان، بزرگترين ددرساز مسموم جوان جهان نيز ناميده مي شود.